

Asia: VN/27266/2024

Lausuntopyyntö pankkipalvelulainsäädännön arviointia koskevasta työryhmämietinnöstä

Lausunnonantajan lausunto

1. Huomionne yrityksen ja yhteisön perusmaksutiliä koskevista ehdotuksista

Kehittämisyhdistys Mansikka ry kiittää pankkipalvelulainsäädännön arviointi työryhmän mietinnössä esitetyistä ehdotuksista koskien mikro- ja pienyritysten, yhteisöjen, elinkeinon harjoittajien, säätiöiden ja yhteisetuoksien oikeuksia perusmaksutiliin ja siihen liittyvään kohtuulliseen hinnoitteluun. Työryhmän näkemyksen mukaan peruspankkipalvelut tulisi nähdä välttämättömyyspalveluina (s.31). Mansikka ry:ssä olemme samaa mieltä, koska ilman perusmaksutiliä maksuliikenteeseen liittyviä asioita ei voi Suomessa yhdenvertaisesti hoitaa. Virallisia rahansiirtoja (palkka, etuudet, verot, yritystuet, hanketuet yms.) ei voi pääsääntöisesti tehdä käteismaksuna – rahan vastaanottaminen ja laskujen maksaminen edellyttävät pankkitiliä.

Verohallinto on luopunut lähes kokonaan käteismaksujen vastaanottamisesta vuonna 2022, käteisellä veroja voi maksaa vain Helsingin, Kuopion, Oulun, Tampereen ja Turun toimipisteissä. Palkka maksetaan käteisellä vain poikkeustapauksissa, etuudet maksetaan pääsääntöisesti suoraan pankkitilille ja pankkitilin olemassaolo on edellytys järjestöavustusten sekä hanketukien maksamiselle. Koska elämisen sekä yhdistys- ja yritystoiminnan kannalta välttämättömän rahaliikenteen hoitaminen ilman perusmaksutiliä on lähes mahdotonta, tulee peruspankkipalvelut nähdä välttämättömyyspalveluna.

2. Huomionne asiakaspalvelua koskevista ehdotuksista

Pankkipalvelujen saatavuus ja saavutettavuus ovat heikentyneet, kun pankkiverkostoa ja palveluaikoja on supistettu. Verkoston karsimisesta kärsivät erityisesti ne henkilöt, jotka eivät pysty käyttämään digitaalisia palveluja. Heidän joukossaan on myös henkilöitä, joille puhelinpalvelu tai neuvonta puhelimesta ei ole todellinen vaihtoehto. Lainsäädännöllä tulisi velvoittaa pankkipalveluiden saatavuus mm. erityisryhmille, ikääntyneille sekä harvaan asutun maaseudun asukkaille.

3. Huomionne muista esityksen yhteydessä arvioiduista aiheista (esim. yhdenvertaisuus, raportointi, jatkoselvitettävät aihekokonaisuudet)

Jatkoselvitettävä

Lainsäädännössä on todella suuri aukko koskien pankkitunnuksia/mobiilivarmennetta. Henkilö ei voi saada kumpaakaan, jos ei ole henkilöllisyystodistusta. Mikään laki ei kuitenkaan velvoita, että henkilöllä tulee olla pankkitunnukset, mobiilivarmenne tai edes henkilöllisyystodistus. Maaseudulla on paljon henkilöitä, joilla ei ole älylaitteita, niinpä mobiilivarmenne ei ole vaihtoehto. Henkilöllisyystodistuksen hankkiminen maaseudulla asuvalle voi olla lähes mahdotonta, koska tarvittavat palvelut ovat kaukana (valokuvaamo, poliisin lupapalvelu), julkinen liikenne on vähäistä ja autottomia on paljon. Kun vahvan tunnistautumisen väline, pankkitunnukset, puuttuvat, ei ole mahdollisuus käyttää vahvaa tunnistautumista vaativia palveluja. Julkisten sähköisten palvelujen edellyttämän tunnistautumisen ehtona on yksityisen palvelun tuottajan palvelu, pankkitunnukset. Lainsäädännön puuttuminen ja ristiriita julkisiin palveluihin pääsyssä yksityisen palveluntarjoajan välineellä on käsittämätön.

Asia ei kuulu yksin valtiovarainministeriön rahoitusmarkkinaosaston toimialaan, vaan haaste tulisi ratkaista yhdessä kaikkien niiden osastojen ja organisaatioiden kesken, joita asiakokonaisuus koskettaa. Kokonaisuus ja siihen liittyvät haasteet liittyvät ainakin liikenne- ja viestintäministeriön, Traficomin, sisäministeriön, poliisihallinnon, Digi- ja väestötietoviraston, sosiaali- ja terveysministeriön, oikeusministeriön, valtioneuvoston kanslian ja useiden valtiovarainministeriöiden toimialaan.

4. Halutessanne voitte jättää tähän muita huomioita

Ehdotuksissa puhutaan pankkimaksujen osalta kohtuullisista kustannuksista. Miten varmistetaan, että pienemmät yhdistykset ja pienemmät yhteisetuudet saavat pankkipalvelut kohtuullisilla kustannuksilla? Miten kohtuullisuus määritellään?

Muistiossa todetaan, että rekisteröimättömät yhdistykset tai yhteisöt eivät ole jatkossakaan asiakassuhteessa pankkeihin, vaan pankkiasioiden hoitajaksi valitaan yksityishenkilö. Asia tulisi arvioida uudelleen. Neljännen sektorin (ei rekisteröityneet toimijat) mahdollisuus toimia tulisi varmistaa. Maaseudulla on paljon pieniä toimijaryhmiä (musiikin esittäjiä, teatteriharrastajia, liikuntaryhmiä...), jotka ovat aiemmin saaneet kunnan avustusta esim. esiintymisasuihin, matkoihin tai harrastustilavuokriin. Nyt muuttuneen lainsäädännön vuoksi kunnat eivät pysty enää tukemaan avustuksilla näitä ryhmiä – niinpä ryhmien toiminta on usein loppunut. Kunta ei voi maksaa avustusta yksittäisen ryhmässä olevan henkilön yksityiselle pankkitilille.

Huerta Elina
Kehittämisyhdistys Mansikka ry